

ПРЕДЛОГ

На основу члана 13. став 3. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 95/13) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – одлука УС, 72/12, 7/14 – одлука УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),
Влада доноси

УРЕДБУ О КАТЕГОРИЈАМА ВЕРТИКАЛНИХ СПОРАЗУМА ИЗУЗЕТИХ ОД ЗАБРАНЕ РЕСТРИКТИВНИХ СПОРАЗУМА

Предмет
Члан 1.

Овом уредбом одређују се категорије вертикалних споразума изузетих од забране рестриктивних споразума из члана 10. став 3. Закона о заштити конкуренције (у даљем тексту: Закон) и ближе прописују посебни услови под којима су ти споразуми изузети од забране.

У складу са одредбама ове уредбе и у мери у којој садрже вертикална ограничења, вертикални споразуми изузети од забране обухватају вертикалне споразуме о куповини или продаји робе или пружању услуга када су ти споразуми закључени:

- 1) између учесника на тржишту који нису конкуренти;
- 2) између појединих конкурената, или
- 3) од стране одређених облика удруживања трговаца на мало (у даљем тексту: удружење малопродаваца).

Ова уредба се примењује и на вертикалне споразуме који садрже споредне одредбе о уступању или коришћењу права интелектуалне својине.

Значење појединих појмова
Члан 2.

Поједини појмови који се употребљавају у овој уредби имају следеће значење:

- 1) „вертикални споразум“ је споразум или усаглашена пракса између два или више учесника на тржишту који за потребе споразума или усаглашене праксе, послују на различитим нивоима ланца производње или дистрибуције, при чему се такав споразум или усаглашена пракса односи на услове под којима стране у споразуму могу куповати, продавати или препродавати одређену робу или пружати услуге;
- 2) „вертикално ограничење” је ограничење конкуренције садржано у вертикалном споразуму које је обухваћено чланом 10. Закона;
- 3) „конкурент” је стварни или потенцијални конкурент у односу на учесника у споразуму;
- 4) „стварни конкурент” је учесник на тржишту који послује на истом релевантном тржишту;
- 5) „потенцијални конкурент” је учесник на тржишту који би, у одсуству вертикалног споразума, на реалној, а не само на хипотетичкој основи, могао у кратком року извршити неопходна додатна улагања и/или сносити друге неопходне трошкове како би отпочео пословање на релевантном тржишту;

- 6) „добављач“ је учесник на тржишту који продаје уговорену робу или пружа уговорене услуге, укључујући и учесника на тржишту који пружа услуге посредовања преко интернета (онлајн посредовање);
- 7) „услуге посредовања преко интернета (онлајн посредовање)“ су „услуге информационог друштва“ које учесницима на тржишту омогућавају да робу или услуге нуде:
- (1) другим учесницима на тржишту, ради омогућавања иницирања непосредних трансакција између тих учесника на тржишту или
 - (2) крајњим потрошачима, ради омогућавања иницирања непосредних трансакција између тих учесника на тржишту и крајњих потрошача, без обзира да ли су и где трансакције коначно закључене;
- 8) “услуге информационог друштва” су услуге које се редовно пружају уз накнаду, на даљину, путем електронских средстава и на лични захтев корисника услуга. За потребе дефинисања овог појма:
- (1) „на даљину“ подразумева да се услуге пружају без истовременог присуства уговорних страна;
 - (2) „путем електронских средстава“ подразумева да се услуге одашиљу и примају на свом одредишту помоћу електронске опреме за обраду (укључујући дигиталну компресију) и складиштење података и да су ти подаци у потпуности послати, пренети и примљени путем жица, путем радио таласа, оптичким средствима или другим електромагнетним средствима;
 - (3) „на лични захтев корисника услуга“ подразумева да се услуге пружају путем преноса података на лични захтев;
- 9) “непосредни купац” је учесник на тржишту који купује уговорену робу или услуге на основу споразума из члана 10. Закона, укључујући и учесника на тржишту који продаје робу или услуге у име другог учесника на тржишту;
- 10) „забрана конкурисања“ је:
- (1) свака непосредна или посредна обавеза која спречава купца да производи, купује, продаје или препродаје робу или услуге које конкуришу уговореној роби или услугама, или
 - (2) било која непосредна или посредна обавеза купца да купи од добављача или другог учесника на тржишту ког је добављач одредио, више од 80% укупне набавке купца уговорене робе или услуга и њихових супституата на релевантном тржишту, која се обрачунава на основу вредности набавке или, ако је то уобичајена пракса у привредној грани, односно индустријском сектору, обима набавки у претходној календарској години;
- 11) „систем селективне дистрибуције” је систем дистрибуције у којем се добављач обавезује да продаје уговорену робу или пружа услуге, непосредно или посредно, искључиво дистрибутерима одабраним на основу утврђених критеријума, при чему се ти дистрибутери обавезују да неће продавати ту робу или пружати услуге неовлашћеним дистрибутерима на територији коју је добављач одредио за спровођење тог система дистрибуције;
- 12) „систем ексклузивне дистрибуције” је систем дистрибуције у којем добављач додељује територију или одређену групу посредних купаца искључиво себи или за највише три непосредна купца, а свим осталим непосредним купцима ограничава активну продају на искључиво додељеној територији или искључиво додељеној групи посредних купаца;
- 13) “систем слободне дистрибуције” је систем дистрибуције у којем добављач дистрибуира своју робу или пружа услуге не користећи ни селективну дистрибуцију нити ексклузивну дистрибуцију;

- 14) „обавеза ексклузивног снабдевања” је обавеза у споразуму којом се добављач обавезује или подстиче да прода уговорене производе само, или углавном једном непосредном купцу, било за општу или за одређену употребу;
- 15) „обавеза ексклузивне куповине“ (названа и „споразуми о искључивој робној марки“ - *Single branding*) је обавеза у споразуму којом се непосредни купац обавезује или подстиче да своје поруџбине за одређену врсту производа усмери на једног продавца;
- 16) „споразум о франшизингу“ је споразум који садржи уступање лиценце за искоришћавање права интелектуалне својине, посебно жига (робне/трговачке марке) или знакова разликовања и посебних знања (*know-how*) за употребу и дистрибуцију робе или пружања услуга;
- 17) „права интелектуалне својине“ су права индустријске својине, посебна знања (*know-how*), ауторско и сродна права;
- 18) „посебно знање (*know-how*)“ је скуп непатентираних практичних знања и информација, стечених искуством и провером од стране добављача, који су тајни, значајни и одређени, при чему:
 - (1) „тајни“ подразумева да нису опште познати или лако доступни;
 - (2) „значајни“ подразумева да су посебна знања важна и корисна за непосредног купца за употребу, продају и препродају уговорених добара и пружање услуга;
 - (3) „одређени“ подразумева да су посебна знања описана на довољно разумљив начин да омогуће проверу испуњености услова тајности и значајности;
- 19) „активна продаја“ је активно тражење посредних купаца директним контактом, слањем писама, слањем електронске поште, упућивањем позива или другим средставима директне комуникације, или путем циљаног оглашавања и промоције у редовној (офлајн) продаји или на интернету (онлајн), на пример путем штампаних или дигиталних медија, укључујући онлајн медије, услуге поређења цена или оглашавања на претраживачима који траже посредне купце на одређеним територијама или су усмерени ка групама посредних купаца, управљање интернет сајтом (веб локацијом) са доменом највишег нивоа који одговара одређеним територијама или који на веб локацији омогућавају употребу језика који се обично користи на одређеним територијама, при чему се ти језици разликују од оних који се обично користе на територији на којој непосредни купац послује или има седиште у складу са законом којим се уређује положај привредних друштава;
- 20) „пасивна продаја“ је продаја која се спроводи као одговор на незатражене захтеве појединачних посредних купаца, укључујући испоруку робе или пружање услуга посредном купцу, а да продаја није иницирана активним тражењем одређеног посредног купца, групе посредних купаца или на одређеним територијама, укључујући и продају која је резултат учешћа у поступцима јавних набавки или одазива на позиве за достављање понуда;
- 21) „нереципрочни вертикални споразум” је споразум у којем непосредни купац уговорене робе или услуга не снабдева добављача робом или услугама које конкуришу роби или услугама које су уговорене.

За потребе ове уредбе, појмови: „учесник на тржишту“, „добављач“ и „непосредни купац“ обухватају и њихове повезане учеснике на тржишту у складу са чланом 5. Закона.

Вертикални споразуми изузети од забране Члан 3.

У складу са одредбама ове уредбе, вертикални споразуми су изузети од забране рестриктивних споразума из члана 10. став 3. Закона, у мери у којој такви споразуми садрже вертикална ограничења.

Вертикални споразуми из става 1. овог члана између осталог укључују:

- 1) споразуме о селективној дистрибуцији, како је дефинисано у члану 2. тачка 11) ове уредбе;
- 2) споразуме о ексклузивној дистрибуцији, како је дефинисано у члану 2. тачка 12) ове уредбе;
- 3) споразуме о слободној дистрибуцији, како је дефинисано у члану 2. тачка 13) ове уредбе;
- 4) споразуме о франшизингу, како је дефинисано у члану 2. тачка 16) ове уредбе.

Изузеће из става 1. овог члана примењује се и на вертикалне споразуме закључене између удружења малопродаваца и појединачног члана, или између удружења малопродаваца и појединачног добављача, само уколико су сви чланови удружења малопродаваца трговци на мало (малопродавци) и уколико ниједан члан удружења малопродаваца појединачно, заједно са својим повезаним лицима, не остварује укупан годишњи приход већи од осам милиона евра. За потребе израчунавања укупног годишњег прихода из овог става, примењују се следећа правила:

- 1) сабира се приход остварен током претходне финансијске године одређене стране у вертикалном споразуму и приход остварен од стране њених повезаних учесника у погледу свих роба и услуга, пре опорезивања. У ту сврху, неће се узимати у обзир приход остварен у пословању између те стране у вертикалном споразуму и њених повезаних учесника на тржишту или у пословању између њених повезаних учесника на тржишту;
- 2) изузеће из става 3. овог члана примењује се и када је, за било које две узастопне финансијске године у току трајања споразума, укупан годишњи приход одређен у овом ставу, премашен за највише 10 %.

Изузеће из става 3. овог члана се не односи на рестриктивне хоризонталне споразуме закључене између чланова удружења малопродаваца, нити на одлуке које доносе ова удружења.

Изузеће из става 1. овог члана примењује се на вертикалне споразуме који садрже одредбе које се односе на уступање права интелектуалне својине непосредном купцу или коришћење права интелектуалне својине од стране непосредног купца, под условом да те одредбе не представљају основни циљ таквих споразума и да су директно повезане са коришћењем, продајом или препродајом робе или пружањем услуга од стране непосредног купца или његових купаца. Изузеће се примењује под условом да, у вези са уговореном робом или уговореним услугама, те одредбе не садрже ограничења конкуренције која за циљ имају вертикална ограничења која нису изузета овом уредбом.

Изузеће из става 1. овог члана неће се примењивати на вертикалне споразуме закључене између конкурената, осим када конкуренти закључе нереципрочни вертикални споразум, при чему је:

- 1) добављач активан на узводном нивоу ланца производње и дистрибуције као произвођач, увозник или трговац на велико, а на низводном нивоу тог ланца као увозник, трговац на велико или малопродавац (трговац на мало), док је непосредни купац на низводном нивоу ланца производње и дистрибуције присутан као увозник, трговац на велико или малопродавац (трговац на мало), а није конкурент добављачу на узводном нивоу где купује уговорену робу као трговац на велико, или је;

- 2) добављач пружалац услуга на више нивоа ланца производње и дистрибуције, док непосредни купац пружа своје услуге на малопродајном нивоу (нивоу трговине на мало) и није конкурент добављачу на нивоу трговине где купује уговорене услуге.

Изузеци наведени у ставу 6. тач. 1) и 2) овог члана не примењују се на размену информација између добављача и непосредног купца која није директно повезана са применом вертикалног споразума, или није неопходна за унапређење производње или дистрибуције уговорене робе или уговорених услуга.

Изузеци наведени у ставу 6. тач. 1) и 2) овог члана не примењују се на вертикалне споразуме који се односе на пружање онлајн услуга посредовања (посредовања преко интернета) када је пружалац ових услуга конкурент на релевантном тржишту продаје робе или пружања услуга које су предмет посредовања.

Изузеће из става 1. овог члана неће се примењивати на вертикални споразум који, самостално или заједно са сличним споразумима које су склопили конкуренти добављача или непосредног купца, има за последицу ограничење конкуренције које произлази из кумулативних ефеката паралелних мрежа сличних споразума који покривају више од 50% релевантног тржишта. Такви кумулативни ефекти могу се нарочито појавити у случају ексклузивне дистрибуције, ексклузивног снабдевања, селективне дистрибуције, обавеза паритета или забране конкурисања.

Тржишни удео Члан 4.

Изузеће из члана 3. ове уредбе примењује се под условом да тржишни удео добављача на релевантном тржишту на коме продаје уговорену робу или пружа уговорене услуге није већи од 30% и да тржишни удео непосредног купца на релевантном тржишту на коме купује уговорену робу или уговорене услуге није већи од 30%.

Када је споразум из става 1. овог члана закључило више учесника, тако да одређени учесник на тржишту купује уговорену робу или уговорене услуге од учесника на тржишту који је страна у споразуму и продаје уговорну робу или уговорене услуге неком другом учеснику на тржишту који је такође страна у споразуму, да би се применило изузеће из члана 3. ове уредбе, тржишни удео тог одређеног учесника на тржишту мора одговарати тржишном уделу који је прописан за сваки од статуса који има у свакој појединачној трансакцији, и то када наступа као непосредни купац и када наступа као добављач.

За потребе израчунавања тржишног удела из става 1. овог члана примењују се следећа правила:

- 1) тржишни удео добављача израчунава се на основу података о вредности продаје на релевантном тржишту, а тржишни удео непосредног купца се израчунава на основу података о набавној вредности на релевантном тржишту. Уколико подаци о вредности продаје или набавке на тржишту нису доступни, за утврђивање тржишног удела датог учесника на тржишту могу се користити процене засноване на другим поузданим тржишним информацијама, укључујући обим продаје и набавке на том тржишту;
- 2) тржишни удео се израчунава на основу података који се односе на претходну календарску годину, при закључењу споразума и за сваку од година за време трајања споразума;

- 3) тржишни удео добављача обухвата вредност сваке робе или услуге која се испоручује вертикално интегрисаним дистрибутерима у сврху продаје;
- 4) уколико тржишни удео на релевантном тржишту иницијално није већи од 30%, али се у току трајања споразума повећа изнад тог нивоа за највише 5%, изузеће из члана 3. ове уредбе наставља да се примењује током периода од две узастопне календарске године након године у којој је првобитно прекорачен тржишни удео од 30%;
- 5) тржишни удео учесника на тржишту који су у заједничком власништву страна у споразуму или њихових повезаних лица или једне или више страна у споразуму и једног или више трећих лица, подједнако ће се расподелити сваком учеснику на тржишту који врши контролу над заједничким власништвом учесника на тржишту у смислу члана 5. Закона.

Ограничења која искључују споразум од изузећа од забране – тешка ограничења
Члан 5.

Изузеће из члана 3. ове уредбе не примењује се на вертикалне споразуме у целини, уколико непосредно или посредно, самостално или са другим факторима под контролом страна у споразуму:

- 1) имају за циљ ограничавање права непосредних купаца да слободно одређују продајну цену, што не искључује могућност да добављач одреди максималну продајну цену или препоручи продајну цену, под условом да се на тај начин не омогућава утврђивање фиксних или минималних продајних цена које су последица условљавања пословања, притиска који врши, или подстицаја који нуди, било која од страна у споразуму;
- 2) имају за циљ ограничавање територије или посредних купаца којима ексклузивни дистрибутер може активно или пасивно да продаје уговорену робу или уговорене услуге, у случају када добављач примењује систем ексклузивне дистрибуције, осим ако постоји:
 - (1) ограничавање активне продаје ексклузивног дистрибутера и његових непосредних купаца на територији или групи посредних купаца које је добављач задржао за себе, или ограничавање активне продаје на територији или групи посредних купаца које је добављач искључиво доделио за највише три ексклузивна дистрибутера,
 - (2) ограничавање ексклузивног дистрибутера и његових купаца да врше активну или пасивну продају неовлашћеним дистрибутерима који се налазе на територији на којој добављач примењује систем селективне дистрибуције за уговорену робу или уговорене услуге;
 - (3) ограничавање места седишта или пословања;
 - (4) ограничавање ексклузивног дистрибутера који послује на veleprodajном нивоу (трговина на велико) да активно или пасивно продаје крајњим купцима;
 - (5) ограничавање могућности ексклузивног дистрибутера да активно или пасивно продаје саставне делове (компоненте), испоручене за уградњу, посредним купцима који би те делове користили за производњу исте врсте робе коју производи добављач;
- 3) имају за циљ, у случају када добављач примењује систем селективне дистрибуције:
 - (1) ограничавање територије или посредних купаца којима чланови система селективне дистрибуције могу активно или пасивно продавати уговорену робу или пружати уговорене услуге, осим ако постоји:
 - ограничавање активне продаје члановима система селективне дистрибуције и њиховим купцима на одређеној територији или одређеној групи посредних купаца, које је добављач задржао за себе, или ограничавање активне продаје

- на територији или групи посредних купаца које је добављач искључиво доделио за највише три ексклузивна дистрибутера;
- ограничавање чланова система селективне дистрибуције и њихових купаца да врше активну или пасивну продају неовлашћеним дистрибутерима који се налазе на територији на којој се примењује систем селективне дистрибуције;
 - ограничавање места седишта или пословања за чланове система селективне дистрибуције;
 - ограничавање чланова система селективне дистрибуције који послују на veleпродајном нивоу (трговина на велико) да активно или пасивно продају крајњим купцима;
 - ограничавање могућности члановима система селективне дистрибуције да активно или пасивно продају саставне делове (компоненте), испоручене за уградњу, посредним купцима који би те делове користили за производњу исте врсте робе коју производи добављач;
- (2) ограничавање међусобног снабдевања чланова система селективне дистрибуције који послују на истом или различитом нивоу ланца производње или дистрибуције;
- (3) ограничавање чланова система селективне дистрибуције који послују на малопродајном нивоу да врше активну или пасивну продају крајњим купцима, не доводећи у питање одредбе из подтачке (1) алинеје 1. и 3. овог става;
- 4) имају за циљ ограничавање територије или групе посредних купаца којима непосредни купац може активно или пасивно да продаје уговорену робу или уговорене услуге, у случају када добављач не примењује систем ексклузивне дистрибуције нити систем селективне дистрибуције, осим ако постоји:
- (1) ограничавање активне продаје непосредном купцу и његовим директним купцима на одређеној територији или групи посредних купаца, које је добављач задржао за себе, или ограничавање активне продаје на територији или групи посредних купаца које је добављач искључиво доделио за највише три ексклузивна дистрибутера;
 - (2) ограничавање непосредног купца и његових купаца да врше активну или пасивну продају неовлашћеним дистрибутерима који се налазе на територији на којој добављач примењује систем селективне дистрибуције за уговорену робу или уговорене услуге;
 - (3) ограничавање места седишта или пословања купца;
 - (4) ограничавање непосредног купца који послује на veleпродајном нивоу (трговина на велико) да активно или пасивно продаје крајњим купцима;
 - (5) ограничавање могућности непосредног купца да активно или пасивно продаје саставне делове (компоненте), испоручене за уградњу, посредним купцима који би те делове користили за производњу исте врсте робе коју производи добављач;
- 5) имају за циљ спречавање непосредног купца или његових купаца да делотворно користе интернет за продају уговорене робе или уговорених услуга, чиме се ограничава територија на којој се уговорена роба или уговорене услуге могу продавати у смислу тач. 2), 3) или 4) овог члана, или се ограничавају посредни купци којима се роба или услуге могу продавати у смислу тач. 2), 3) или 4) овог члана, не доводећи у питање могућност наметања непосредном купцу:
- (1) других ограничења интернет продаје, или
 - (2) ограничења интернет оглашавања која немају за циљ спречавање употребе интернет оглашавања у целости;
- 6) постоји споразум између добављача саставних делова (компоненти) и непосредног купца који уграђује те делове, којим се ограничава могућност добављача да продаје те делове као резервне делове крајњим купцима или сервисерима, veleпродавцима

(трговцима на велико) или другим пружаоцима услуга које тај непосредни купац није овластио да пружају услуге поправке или сервисирања производа непосредног купца.

Посебна ограничења која нису изузета

Члан 6.

Изузеће из члана 3. ове уредбе не примењује се на конкретне обавезе садржане у вертикалним споразумима и то:

- 1) посредну или непосредну забрану конкурисања чије је трајање неограничено или дуже од пет година, осим:
 - у погледу одредби о забрани конкурисања које се прећутно обнављају, уколико након периода од пет година, непосредни купац може стварно и делотворно поново да преговара или раскине вертикални споразум који садржи ову обавезу, у разумном року и уз разуман трошак, чиме се омогућава непосредном купцу да стварно и делотворно промени свог добављача након истека периода од пет година, или
 - уколико непосредни купац продаје уговорену робу или пружа уговорене услуге из пословног простора или са земљишта у власништву добављача, или из пословног простора или са земљишта које је добављач закупио од трећих лица која нису повезана са непосредним купцем, временско ограничење од пет година се не примењује, под условом да трајање обавезе забране конкурисања не траје дуже од периода током којег непосредни купац користи просторије или земљиште у власништву или закупу добављача.
- 2) посредно или непосредно спречавање непосредног купца да након престанка важећа споразума производи, купује, продаје или препродаје робу или пружа услуге, осим уколико су кумулативно испуњени следећи услови:
 - обавеза се односи на робу или услуге које конкуришу уговореној роби или услугама;
 - обавеза је ограничена на пословни простор или земљиште одакле је непосредни купац пословао за време трајања споразума;
 - обавеза је неопходна ради заштите посебног знања (know-how) које је добављач пренео на непосредног купца;
 - трајање обавезе је ограничено на период од годину дана по престанку споразума.
- 3) посредно или непосредно спречавање чланова система селективне дистрибуције да продају робне марке одређених конкурентата добављача, и
- 4) посредно или непосредно спречавање непосредног купца онлајн услуга посредовања (онлајн посредовање) да понуди, прода или препрода робу или услуге крајњим купцима под повољнијим условима, користећи конкурентске услуге посредовања преко интернета (онлајн посредовања).

Став 1. тачка 2) овог члана не доводи у питање могућност наметања ограничења које нема одређено временско трајање и односи се на коришћење и откривање посебног знања (know-how) које није познато јавности.

Примена других прописа о изузећу од забране по категоријама споразума

Члан 7.

Ова уредба се не примењује на вертикалне споразуме на које се примењује било која друга уредба о изузећу споразума од забране по категоријама, осим ако том уредбом није другачије прописано.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 8.

Изузеће од забране споразума који су испуњавали услове прописане Уредбом о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, број 11/10), а који не испуњавају услове прописане овом уредбом, примењиваће се у прелазном периоду од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, у ком периоду је потребно ускладити постојеће споразуме са овом уредбом.

Члан 9.

Уредба о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, број 11/10) престаје да важи даном ступања на снагу ове уредбе.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.